

บทที่ ๑

บทนำ

๑.๑ ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

นวนิยายเป็นวรรณกรรมประเภทบันเทิงคดีที่มนุษย์สร้างสรรค์ขึ้นมาเพื่อนำเสนอผู้อ่าน และได้รับความนิยมนอย่างกว้างขวางในสังคมต่าง ๆ เนื่องจากนวนิยายเป็นเรื่องสมมุติ (Fiction) ประเภทร้อยแก้วขนาดยาว ซึ่งเล่าเหตุการณ์เกี่ยวกับชีวิตความเป็นอยู่ของมนุษย์ในสังคม แม้จะเป็นเพียงเรื่องสมมุติแต่ก็มีความสมจริงที่มาจาก การวางลักษณะของตัวละคร เหตุผลที่เกิดขึ้นกับตัวละคร พฤติกรรม อารมณ์ ความรู้สึก ความคิด ที่ตัวละครแสดงออกมาเมื่อพบปัญหาหรือเผชิญกับเหตุการณ์ต่าง ๆ จากเค้าความจริงที่พบเห็นอยู่ในชีวิตประจำวัน ความสมจริงของนวนิยายนี้จะปรากฏจากการรับรู้และรับรสของผู้อ่านคือ ผู้อ่านจะเกิดอารมณ์สะเทือนใจคล้อยตามตัวละคร และเหตุการณ์ในเรื่องราวกับผู้อ่านประสบการณ์นั้นด้วยตนเอง (กาญจนา วิชญาปกรณ์. ๒๕๓๗ : ๑๒)

นอกจากนวนิยายเป็นวรรณกรรมที่มีลักษณะสมจริงแล้ว ประชาชนทั่วไปยังนิยมอ่านกันมาก ด้วยเหตุผลที่นวนิยายเป็นวรรณกรรมที่เข้าถึงบุคคลต่าง ๆ ในสังคมได้ดีที่สุด มีเนื้อเรื่องเกี่ยวกับชีวิตของมนุษย์ และให้ความเพลิดเพลิน นวนิยายยังเป็นหนังสือที่สังคมยอมรับว่ามีคุณค่า เป็นหนังสือที่ให้ความบันเทิง ความรู้ และความคิดเห็นด้านต่าง ๆ นอกจากนั้นยังให้ความกระจ่างเกี่ยวกับวัฒนธรรม ขนบธรรมเนียมประเพณี ค่านิยม ตลอดจนการดำรงชีวิตของคนทั้งในอดีตและปัจจุบัน (อมรา เทศกรณ์. ๒๕๒๐ : ๓)

การที่นวนิยายเรื่องหนึ่งจะได้รับความนิยมนจากผู้อ่านในยุคสมัยนั้น ๆ ไม่เพียงแต่มีลักษณะดังที่กล่าวมาแล้ว กลวิธีการแต่งและแนวคิดที่สื่อออกมาก็จะต้องสอดคล้องกับค่านิยมของบุคคลในยุคสมัยนั้น ๆ ด้วย และนักเขียนยังต้องมีความสามารถเฉพาะตัวในด้านการแต่ง ความคิด และความรู้ ซึ่งจะช่วยให้บรรดานวนิยายมีความหลากหลาย ดังที่ กุหลาบ มัลลิกะมาส (๒๕๔๓ : ๕๐) กล่าวว่า นวนิยายที่เกิดร่วมยุคสมัยเดียวกันมีลักษณะร่วมเป็นอันหนึ่งเดียวกันกับนวนิยายอื่น ๆ ในยุคสมัยนั้น แต่ในขณะที่เดียวกันก็มีความต่างเป็นลักษณะเฉพาะของนวนิยายแต่ละเรื่องด้วย ลักษณะร่วมนั้นเกิดจากความรู้ ความคิด และค่านิยมแห่งยุคสมัยที่ได้หล่อหลอมผู้เขียนให้สร้างสรรค์ผลงานจากค่านิยมและความคิดที่ไหลเวียนอยู่ในช่วงนั้น ส่วนลักษณะเฉพาะของนวนิยายแต่ละเรื่องเกิดจากความเป็นปัจเจกของนักเขียน

นวนิยายจำแนกประเภทตามลักษณะการแต่งหรือเนื้อหาสาระได้ สุพรรณิ วราทร (๒๕๑๕ : ๑๔ - ๒๐) ได้แบ่งประเภทนวนิยายออกเป็น ๑๑ ประเภท ได้แก่ ๑. นวนิยายรัก ๒. นวนิยายสะท้อนสังคม ๓. นวนิยายแสดงข้อคิดหรือปัญหา ๔. นวนิยายชีวิตโลดโผน ๕. อาชญนวนิยาย ๖. นวนิยายผจญภัย ๗. หัสนิยาย ๘. นวนิยายอิงประวัติศาสตร์ ๙. นวนิยายการเมือง ๑๐. นวนิยายอิงพุทธศาสนา และ ๑๑. นวนิยายเชิงวิทยาศาสตร์

นวนิยายประเภทต่าง ๆ เหล่านี้จะเป็นนวนิยายที่ดีไม่ได้ หากขาดศิลปะการประพันธ์ เพราะศิลปะการประพันธ์เป็นเสมือนเครื่องปรุงแต่งหรือ “ชูรส” ให้เรื่องราวต่าง ๆ เหล่านี้น่าอ่านชวนให้ติดตามด้วยความเพลิดเพลิน ฟังพอใจ และซาบซึ้งสะเทือนใจไปตามเนื้อเรื่อง อารมณ์ของตัวละคร หรือจุดจบสำคัญของเรื่อง (ชลธิรา สัตยวัฒน์นา. ๒๕๒๒ : ๖๑)

นอกจากศิลปะการประพันธ์ซึ่งเป็นกลวิธีการแต่งที่ทำให้นวนิยายมีรสชาติแล้ว ยังมีแนวคิดหรือทฤษฎีของผู้ประพันธ์ ซึ่งแสดงออกมาโดยผ่านเหตุการณ์ต่าง ๆ และความคิดและพฤติกรรมของตัวละครในลักษณะต่าง ๆ ทำให้ผู้อ่านได้มองเห็นมุมมองและได้รับแง่คิด รวมทั้งทฤษฎีของผู้ประพันธ์ โดยพิจารณาจากคำพูดของตัวละคร และกลวิธีที่นักประพันธ์บรรยาย แสดงความนึกคิดออกมาโดยตรง หรือแฝงไว้ในเหตุการณ์ต่าง ๆ (บุญเหลือ เทพยสุวรรณ. ๒๕๑๑ : ๑๐) เนื่องจากนักเขียนแต่ละคนได้รับประสบการณ์ความรู้ ความคิด และค่านิยมในยุคสมัยของตนแล้วเกิดแนวคิดเฉพาะแต่ละบุคคล นักเขียนจึงถ่ายทอดความคิดต่าง ๆ นั้นในวรรณกรรมตามแนวนิยมของตนเสมอ (กุหลาบ มัลลิกะมาส. ๒๕๔๑ : ๕๐)

ชัตสุณี สีนุธสิงห์ (๒๕๓๒ : ๒๕) กล่าวว่า ผู้อ่านจะพบความจริงเสมอว่า ผู้เขียนมิได้ประพันธ์งานขึ้นเพียงเพื่อสนองความปรารถนาส่วนตนเท่านั้น หากแต่ยังมีความสำนึกว่าผลงานนั้นน่าจะยังมีประโยชน์ให้แก่ผู้อ่านไม่ว่าทางใด มิใช่แต่เฉพาะผู้ที่อยู่ร่วมยุคสมัยเดียวกันกับผู้เขียนหรือสังคมเดียวกันเท่านั้น แต่รวมผู้อ่านในยุคหลังอีกด้วย คุณค่าของผลงานนั้นก็อยู่ที่ว่างานชิ้นนั้นได้ให้อะไรกับผู้อ่านบ้าง และมีผลอย่างไรต่อสังคม นอกเหนือจากคุณค่าทางวรรณศิลป์

ดังนั้นจึงอาจกล่าวได้ว่า นวนิยายที่ดีซึ่งเป็นที่นิยมจากผู้อ่าน เป็นนวนิยายที่ดีเด่นทั้งในด้านกลวิธีในการแต่ง การนำเสนอเนื้อหาและแนวคิด นวนิยายที่มีคุณสมบัติดังกล่าว และได้รับการยกย่อง หรือได้รับรางวัลมีจำนวนมาก เช่น นวนิยายที่ได้รับรางวัลสัปดาห์หนังสือแห่งชาติ รางวัล รางวัลซีไรต์หรือรางวัลวรรณกรรมสร้างสรรค์ยอดเยี่ยมแห่งอาเซียน รางวัลนายอินทร์ อวอร์ด รางวัลเซเว่นบุ๊คอวอร์ด เป็นต้น นวนิยายเหล่านี้ถือได้ว่าเป็นผลงานเขียนที่ดีเยี่ยม มีคุณค่าแก่ผู้อ่านที่ไม่จำกัดที่อยู่ และไม่จำกัดวัย

นวนิยายเรื่อง ความสุขของกะทิ เป็นงานเขียนที่ได้รับรางวัลซีไรต์ของประเทศไทย ประจำปี ๒๕๔๕ ประเภทนวนิยาย เป็นเรื่องแรกที่ทำให้ผู้อ่านจดจำวรรณกรรมของ งามพรรณ

เวชชาชีวะได้ ซึ่งเป็นตัวอย่างวรรณกรรมสร้างสรรค์ยอดเยี่ยม แตกต่างจากนวนิยายที่ได้รับรางวัลของปีก่อน ความสุขของกะทิ ได้เล่าเรื่องราวและสื่อแนวคิดต่าง ๆ โดยผ่านตัวละครเอก กะทิ เด็กหญิงวัย ๘ ขวบ ซึ่งงามพรรณได้ใช้กลวิธีการแต่งที่น่าสนใจ และสื่อแนวคิดที่มีประโยชน์และสร้างสรรค์ให้กับผู้อ่าน ดังคำประกาศของคณะกรรมการตัดสินรางวัลซีไรต์ดังนี้

“ความสุขของกะทิ เป็นนวนิยายขนาดสั้น เล่าเรื่องราวของกะทิ เด็กหญิงวัย ๘ ขวบที่ต้องผ่านประสบการณ์การสูญเสียครั้งสำคัญที่สุด เมื่อแม่ต้องจากไปก่อนวัยอันควร กะทิได้ผ่านขั้นตอนความสุขและทุกข์ ความผูกพันและการพลัดพราก ความสมหวังและความสูญเสีย ถึงกระนั้น กะทิได้เรียนรู้ว่า ความทุกข์จากการสูญเสียไม่อาจพรากความสุขจากความรักและความผูกพันของแม่กับเธอได้ เด็กน้อยเติบโตขึ้นจากประสบการณ์นี้ด้วยความเชื่อมั่นและกำลังใจในการดำรงชีวิตต่อไปจากบุคคลใกล้ชิด ผู้ที่เธอรักและรักเธอ

ความสุขของกะทิ เป็นงานศิลปะที่สร้างสรรค์องค์ประกอบอย่างหมดจดงดงาม สื่อแนวคิดซึ่งเป็นที่เข้าใจได้สำหรับคนอ่านหลากหลายไม่ว่าอยู่ในวัยและวัฒนธรรมใด เส้นเรื่องของ นวนิยายเรื่องนี้อยู่ที่กลวิธีการเล่าเรื่องที่ค่อย ๆ เผยปมปัญหาทีละน้อย ๆ ผ่านมุมมองของตัวละครเอก ด้วยภาษารื่นรมย์แฝงอารมณ์ขัน สอดแทรกความเข้าใจชีวิตที่ตัวละครได้เรียนรู้ไปตามประสบการณ์ ความสะท้อนอารมณ์จะค่อย ๆ พัฒนาและคั่งลึกลงในห้วงนึกคิดของผู้อ่าน นำพาให้ผู้อ่านอิมเมจกับรสแห่งความโศกอันเกษมที่ได้สัมผัสประสบการณ์ของชีวิตเล็ก ๆ ของเพื่อนมนุษย์คนหนึ่ง”

(ความสุขของกะทิ. ๒๕๕๓ : ๓)

คำประกาศข้างต้น แสดงให้เห็นว่านวนิยายเรื่อง ความสุขของกะทิ ได้สื่อแนวคิดด้วยกลวิธีการนำเสนอที่เรียบง่าย ผู้อ่านได้มองโลกผ่านสายตาของเด็กหญิงกะทิ ซึ่งได้ผ่านประสบการณ์ชีวิตจากทุกข์กลายเป็นสุขพร้อม ๆ กับเด็กหญิงกะทิ ซึ่งให้แง่คิดที่มุมมองหรือแง่คิดบวกที่เลือกมองโลกนั้น สามารถทำให้ชีวิตมีความสุขมากยิ่งขึ้น เพราะความสุขอยู่รอบ ๆ ตัวอยู่ที่ใจ การเรียนรู้ความทุกข์ทำให้เข้าใจความสุขได้ดีขึ้น

นวนิยายเรื่อง ความสุขของกะทิ ได้นำมาสร้างเป็นภาพยนตร์ในปี ๒๕๕๒ ในชื่อเดียวกัน ทำให้ประชาชนไทยได้รู้จักกับเด็กหญิงกะทิยิ่งขึ้น นอกจากนี้ยังแปลเป็นภาษาต่างประเทศไปแล้ว ๕ ภาษาใน ๖ ประเทศ ได้แก่ สหรัฐอเมริกา ออสเตรเลีย ฝรั่งเศส เยอรมนี ญี่ปุ่น และ สเปน ทำให้ผู้อ่านจากต่างประเทศรู้จักหนังสือเล่มนี้มากขึ้น ต่อมาผู้แต่งได้แต่งภาคต่ออีกสองภาคขึ้นมา ได้แก่ ความสุขของกะทิ ตอน ตามหาพระจันทร์ และ ความสุขของกะทิ ตอน ในโลกใบเล็ก

ในภาคต่อทั้งสองตอนนี้ งามพรรณ ได้ใช้ตัวละครชุดเดิม มีเนื้อเรื่องที่ต่อเนื่องกัน และสื่อแนวคิดต่อผู้อ่านที่เหมือนกัน ถึงแม้ว่ากะทิเติบโตขึ้น แต่มุมมองชีวิตยังคงเดิม การที่เสียนรักเป็นเรื่องทุกข์ใจ แต่กะทิได้เผชิญแล้วผ่านพ้นไปให้ได้ มีความสุข และมีกำลังใจดำรงชีวิตต่อไป และที่สำคัญคือ กะทิไม่ได้เก็บความสุขนี้ไว้กับตัวเอง ความสุขนั้นส่งผลให้คนรอบข้างได้รู้สึกและมีความสุขด้วยแนวคิดในแง่บวกของเด็กหญิงกะทิ ถูกถ่ายทอดออกมาโดยกลวิธีการนำเสนออันเรียบง่ายของงามพรรณ ใช้ภาษาง่ายๆ แต่กินใจ สื่อแนวคิดที่สร้างสรรค์ ทำให้ผู้อ่านทั้งหลายไม่ว่าจะอายุเท่าไร ชนชาติใด ก็สามารถสัมผัสถึงพลังและกำลังใจเพื่อต่อสู้กับชีวิตที่ไม่ราบรื่นของกะทิ เพราะฉะนั้นเห็นได้ว่า นวนิยายชุด ความสุขของกะทิ มีลักษณะเด่นในด้านกลวิธีการประพันธ์ และด้านแนวคิดอันเชิงบวก เป็นลักษณะที่น่าสนใจ ผู้วิจัยเป็นนักศึกษาชาวจีน เติบโตในสังคมและวัฒนธรรมจีนที่แตกต่างจากสังคมของเด็กหญิงกะทิ จึงสนใจศึกษาลักษณะกลวิธีการแต่ง และแนวคิดในนวนิยายชุด ความสุขของกะทิ ซึ่งจะช่วยให้เข้าใจกลวิธีการแต่งและแนวคิดที่มีคุณค่าควรแก่การศึกษา และเป็นตัวอย่างการศึกษาการประพันธ์วรรณกรรมประเภทบันเทิงคดีต่อไป

๑.๒ วัตถุประสงค์ของการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยมีวัตถุประสงค์ดังต่อไปนี้

๑. เพื่อวิเคราะห์กลวิธีการแต่งในนวนิยายชุด ความสุขของกะทิ
๒. เพื่อวิเคราะห์แนวคิดในนวนิยายชุด ความสุขของกะทิ

๑.๓ สมมติฐานการวิจัย

๑. กลวิธีการแต่งของนวนิยายชุด ความสุขของกะทิ มีลักษณะการแต่งที่เป็นเอกลักษณ์ของงามพรรณ เวชชาชีวะ
๒. แนวคิดที่ปรากฏในนวนิยายชุด ความสุขของกะทิ ได้สะท้อนถึงชีวิตความเป็นอยู่ของคนไทยในสังคม

๑.๔ กรอบแนวคิดและทฤษฎี

กรอบแนวคิดและทฤษฎีที่นำมาใช้ในการศึกษาคั้งนี้ ผู้วิจัยได้ศึกษาตามแนวคิดและทฤษฎีสองลักษณะ ได้แก่ แนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับกลวิธีการแต่งนวนิยาย และแนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับแนวคิดในนวนิยาย สรุปสาระโดยสังเขปดังต่อไปนี้

๑. แนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับกลวิธีการแต่งนวนิยาย

กลวิธีการนำเสนอเป็นศิลปะอย่างหนึ่งในการดำเนินเรื่อง ผู้เขียนที่มีประสบการณ์ในการดำเนินชีวิต การทำงาน ความรู้ แนวความคิด หรือเทคนิคการเขียนที่แตกต่างกัน จะมีผลต่องานเขียนอย่างมาก ทำให้เกิดงานเขียนที่มีลีลาต่าง ๆ นานา หลากหลายลักษณะ การใช้ถ้อยคำ การใช้ฉาก การใช้อารมณ์ หรือการเรียงลำดับของเรื่องที่แตกต่างกัน ก็อาจทำให้รูปแบบของนวนิยายและความรู้สึกที่ผู้อ่านได้รับนั้นเกิดความแตกต่างกัน ซึ่งการวิเคราะห์กลวิธีการแต่งควรจะวิเคราะห์จากหัวข้อดังนี้ การตั้งชื่อ แก่นเรื่อง โครงเรื่อง ตัวละคร การสร้างฉากและบรรยากาศ บทสนทนา การใช้ภาษา เป็นต้น องค์ประกอบต่าง ๆ เหล่านี้จะแสดงให้เห็นถึงลักษณะบุคลิกของผู้แต่งด้วย เพราะฉะนั้น กลวิธีการนำเสนอจึงมีความสำคัญในการแต่งนวนิยาย

๒. แนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับแนวคิดในนวนิยาย

คำว่า แนวคิด บางทีก็ใช้คำว่าทรรสนะ ปรัชญา เป็นสาระสำคัญของเรื่อง เป็นสิ่งเชื่อมโยงเรื่องทั้งหมดให้เข้าด้วยกันได้ และเป็นสิ่งที่ผู้ประพันธ์นำมาสนับสนุนทำให้เรื่องมีเอกภาพ และประสมกลมกลืนกันเป็นอันดี แนวคิด หรือทรรสนะของผู้ประพันธ์จะต้องนำเสนอในเรื่องอาจจะแลเห็นได้ไม่ถนัดนัก ผู้อ่านจึงต้องพิจารณาผ่านองค์ประกอบต่าง ๆ ที่ถูกสร้างขึ้นมาเพื่อเสนอแนวคิดที่ผู้ประพันธ์ต้องการทั้งสิ้นในเรื่อง เช่น แก่นเรื่อง การวางโครงเรื่อง วิธีการดำเนินเรื่อง การสร้างตัวละคร ฉากและบรรยากาศ บทสนทนา ถิ่นวนโวหาร ฯลฯ ซึ่งแนวคิดนั้นจะช่วยเป็นการคุมเรื่องให้เป็นไปอย่างสมเหตุสมผลตามที่ผู้ประพันธ์ได้กำหนดเอาไว้

๑.๕ ขอบเขตของการศึกษาวิจัย

ผู้วิจัยศึกษาและวิเคราะห์กลวิธีการแต่งและแนวคิดจากนวนิยายชุด ความสุขของกะทิ ของงามพรรณ เวชชาชีวะ ทั้งหมด ๓ ตอน โดยมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

๑. ความสุขของกะทิ ซึ่งได้รับรางวัลซีไรต์ของประเทศไทย ประจำปี ๒๕๕๕ ประเภทนวนิยาย จัดพิมพ์โดยแพรวสำนักพิมพ์ ปี พ.ศ. ๒๕๕๓

๒. ความสุขของกะทิ ตอน ตามหาพระจันทร์ เป็นภาคต่อ หรือภาคที่ ๒ ของนวนิยายเรื่อง ความสุขของกะทิ จัดพิมพ์โดยแพรวสำนักพิมพ์ ปี ๒๕๕๑

๓. ความสุขของกะทิ ตอน ในโลกใบเล็ก เป็นภาคที่ ๓ และเป็นตอนจบของนวนิยายเรื่อง ความสุขของกะทิ จัดพิมพ์โดยแพรวสำนักพิมพ์ ปี ๒๕๕๑

๑.๖ คำนิยามศัพท์เฉพาะ

๑. กลวิธีการแต่ง หมายถึง วิธีการ หรือเทคนิค ที่ผู้เขียนใช้ถ่ายทอดความนึกคิดหรืออารมณ์สะท้อนใจ เพื่อเสนอผลงานออกมาในลักษณะต่างๆ โดยกำหนดโครงสร้างของเรื่อง ฉาก หรือการสร้างเหตุการณ์ต่าง ๆ มีการใช้สำนวนภาษาที่บรรยายหรือพรรณนาภาพให้ผู้อ่านเห็นภาพในเรื่องที่ต้องการสื่อถึงผู้อ่าน กลวิธีมีหลายวิธีที่เป็นคุณสมบัติสำคัญในการทำให้เรื่องมีคุณค่า

๒. แนวคิด หมายถึง ทรรศนะ ความรู้สึกหรือความเห็นส่วนตัวที่ผู้เขียนมีต่อมนุษย์และสังคม ได้นำมาแสดงไว้ในงานเขียนเพื่อสื่อให้ผู้อ่านได้รับทราบ โดยถ่ายทอดผ่านแบบแผนพฤติกรรม หรือความรู้สึกนึกคิดอันเป็นค่านิยมที่ตัวละครแสดงออกมาในลักษณะต่าง ๆ

๑.๗ วิธีดำเนินการศึกษาวิจัย

การศึกษาวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยใช้วิธีวิจัยเอกสาร โดยมีขั้นตอนดังต่อไปนี้

๑. ศึกษาทฤษฎีและแนวความคิดที่เกี่ยวกับกลวิธีการแต่งและแนวคิดในนวนิยาย
๒. ศึกษาประวัติของ งามพรรณ เวชชาชีวะ จากเอกสารต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง
๓. ศึกษาวรรณกรรมของ งามพรรณ เวชชาชีวะ ที่ตีพิมพ์รวมเล่มแล้ว
๔. คัดเลือกวรรณกรรมของ งามพรรณ เวชชาชีวะ ที่เป็นนวนิยายชุด ความสุขของกะทิ ทั้งหมด ๓ ตอน ได้แก่ ความสุขของกะทิ ความสุขของกะทิ ตอน ตามหาพระจันทร์ และความสุขของกะทิ ตอน ในโลกใบเล็ก
๕. วิเคราะห์กลวิธีการแต่งในนวนิยายชุด ความสุขของกะทิ
๖. วิเคราะห์แนวคิดในนวนิยายชุด ความสุขของกะทิ
๗. เสนอผลการศึกษาแบบพรรณนาวิเคราะห์ (Descriptive Analysis)

๑.๘ ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

๑. ทำให้เข้าใจกลวิธีการแต่งในนวนิยายชุด ความสุขของกะทิ
๒. ทำให้เข้าใจแนวคิดในนวนิยายชุด ความสุขของกะทิ
๓. ทำให้รู้และเข้าใจกลวิธีการปะพันธ์วรรณกรรมประเภทบันเทิงคดีของนักเขียนนวนิยาย
๔. ทำให้ตระหนักถึงคุณค่าของแนวคิดแง่บวกที่มีต่อชีวิตของมนุษย์

